

Berlin in Pariz spet bombardirana iz zraka

Rusi zasedli Sevastopol, mornarično bazo na Krimu ob Črnem morju. Več tisoč Nemcev, ki so skušali pobegniti v Rumunijo, ubitih. Ruske priprave za nove ofenzive proti sovražni sili. Nemci se umaknili na novo črto v Italiji. Ameriški in britski letalci vrgli čez šest tisoč ton bomb na Nemčijo in okupirane države. Zavezniki odbili japonske napade na svoje pozicije v Indiji

London, 10. maja.—Britski letalci so danes spet metali bombe na Berlin, Pariz in predmestja. Več tisoč ton razstrelivih in zažigalnih bomb je treščilo na Berlin, ki je še v ognju in plamenih, katere so zaneli ameriške bombe zadnjo nedeljo in ponedeljek. Predinvazijska zavezniška letalska ofenziva, ki se je pričela pred 26 dnevi, se nadaljuje. Druge zavezniške letalske formacije so metale bombe na železnice in letališča v Franciji in Belgiji.

London, 10. maja.—Maršal Stalin je danes zjutraj naznanil okupacijo Sevastopola, velike mornarične baze na Krimu ob Črnem morju. Ruske čete so zavezle to trdnjavo z naskokom po obleganju, ki je trajalo 24 dni. Več tisoč nemških in rumunskih vojakov, ki so skušali pobegniti iz Sevastopola preko Črnega morja v Rumunijo, je bilo ubitih.

"Krimski polotok v obsegu 10,000 kvadratnih milj je počiščen," je rekel Stalin. "Nemški in rumunski fašisti so bili poraženi v bitkah z našo silo." Topovi v Moskvi so oddajali salve v znak proslave nove in velike ruske zmage na Krimu.

Najmanj 100,000 nemških in rumunskih vojakov je bilo ubitih in ujetih v teku velike sovjetske ofenzive na Krimu, ki se je pričela 8. aprila in je bila pravkar zaključena z reokupacijo Sevastopola. Dve ruski armadi, ki sta bili udeleženi v ofenzivi, bosta zdaj lahko poslani na druge fronte. Znamenja kažejo, da se bo nova ofenziva pričela na široki podlagi, ki bo do ameriške in britske čete invadirale zapadno Evropo. Cilj splošne ofenzive bo popolna zgraditev oborožene sile nacistične Nemčije in njenih satelitov.

Ruska bojna mornarica je dobila s padcem Sevastopola važno bazo za operacije proti rumunskemu obrežju, dvesto milj zapadno. V zadnjih urah bitke sta poset Sevastopola so ruski bombardniki in torpedni čolni napadali nemške transporte, natripane z vojak, ki so skušali pobegniti preko Črnega morja v Rumunijo. Potopili so dva transporta in več parnikov v zalivu na zapadni strani Sevastopola.

"Sovražnik je utrpel ogromne izgube v vojaštvu in materialu na Krimu," pravi uradni ruski komunikator. "Okupacija Sevastopola je sledila zavzetju strateških višin okrog mesta. Ostanke fašistične sile so bili zdrobljeni v zadnjih fazah ruskih vojniških operacij."

Stalin je imenoval 56 vojaških poveljnikov, ki so se posebno odlikovali v ofenzivi, katere je reorganizirala v zdrobitvi sovražne sile in osvoboditvi Krimskega polotoka. Med temi sta maršal Aleksander M. Vasilevski, šef generalnega štaba, in general Fedor Tolbuhin, čigar armada je zavzela Sevastopol z naskokom.

Hitra ruska okupacija Sevastopola se primerja z dolgim nemškim obleganjem te baze. Nemška in rumunska sila je oblegala Sevastopol 250 dni v prvih mesecih vojne. Zavzela ga je 2. junija l. 1942, toda plačati je morala visoko ceno. Čez 300,000 Nemcev in Rumunov je poročil.

padlo v bitkah z Rusi za posest Sevastopola, preden je padel.

Neapel, Italija, 10. maja.—Nemci so se umaknili devet milj nazaj v hribe, ki leže na levi strani ozemlja ob Jadranskem morju, kjer je zbrana osma britska armada. Nova nemška bojna črta je zdaj ob reki Aventini, 25 milj proč od obrežja. Razteza se od gore Maiella do Palena.

Palena leži 22 milj južno-vzhodno od reke Pescara in velikega jez, ki so ga zadnji petek razdejale bombe ameriških letalcev. Na drugem koncu italijanske fronte pri Anziju se položaj ni izpremenil.

London, 10. maja.—Britski letalci so metali bombe na nacistična oporišča med Calaisom in Dunkirkom, Francija. Predmestje Pariza so bila tudi bombardirana iz zraka.

Poročilo pravi, da so britski in ameriški letalci vrgli čez šest tisoč ton razstrelivih in zažigalnih bomb na nemška mesta in industrijska središča ter nacistična oporišča v Franciji, Belgiji in Holandiji v zadnjih 24 urah.

Zavezniški stan. Nova Gvineja, 10. maja.—Zavezniški letalci so vrgli nove tovore bomb na japonske baze na Novi Gvineji in drugih otokih, poročajo glavni stan generala Douglasa MacArthurja.

Bombe so padale na Wakde, Hanso, Mokmer in Biak. V spopadih v zraku so zavezniški letalci sestrelili 37 japonskih bojnih letal.

New Delhi, Indija, 10. maja.—Britske in indijske čete so odbile japonske napade na svoje pozicije na zapadni strani Kohima in pri Imphalu, Indija. Glavni stan admirala Louisa Mountbattena, vrhovnega poveljnika zavezniške sile v južnovzhodni Aziji, poročajo, da je 750 Japoncev padlo v bitkah z zavezniški pri Kohimi.

Čungking, Kitajska, 10. maja.—Ljute bitke med Kitajci in Japonci divjajo na južni strani Lojanga, strateškega mesta, se glasi naznanilo. Japonsko poletstvo je vrglo oklopne kolone v bitke proti Kitajcem v enem sektorju fronte v provinci Honan. Kitajci so obdržali svoje pozicije in zadali težke udarce sovražniku.

Konferenca britskih dominionov v Avstraliji

London, 10. maja.—Konferenca reprezentantov dominionov britske imperije se bo vršila v Avstraliji po porazu Nemčije, je izjavil John Curtin, predsednik avstralske vlade. Na tej bo razpravljala o vojnih operacijah proti Japoncem. Curtin je dejal, da bo Amerika povabljena, naj pošlje reprezentanta na konferenco.

Zbiranje zavezniške invazijske sile

London, 10. maja.—Nemške radiopostaje poročajo o zbiranju zavezniške invazijske sile v šestih angleških lukah med Londonom in Brightonom. Te so Ramsgate, Deal, Dover, Folkestone, Newhaven in Brighton. Britski krogi niso komentirali poročil.

Partizani reokupirali dve mesti

Napad na člana Paveličeve vlade

London, 10. maja.—Radio Svobodna Jugoslavija poroča, da so enote partizanske armade, katere poveljnik je maršal Tito, reokupirale Berano v Črni gori, na severu pa Brodarevo. Partizani so razdejali dve nemški bazi.

Poročilo dostavlja, da je padlo čez sto sovražnikov v bitki s partizani pri Brodarevu. Partizani so razdejali tudi most. V napadu na nemško kolono na severni strani Zagreba, hrvaške prestolnice, so partizani ubili in ranili več sovražnikov.

New York, 10. maja.—Jugoslovanski partizani so napadli iz zasede Turfina, državnega podministra v lutkarski Paveličevi vladi, in člane njegove grupe, poročajo radio Berlin. Napad je bil izvršen, ko so potovali po severni Dalmaciji. Nekateri člani grupe so bili ranjeni, toda Turfino je pobegnil neranjen.

Neutrálne države spet posvarjene

Ekonomске sankcije v povojni dobi

Washington, D. C., 10. maja.—Državni departmet je ponovno posvaril neutrálne države, ki zalagajo Nemčijo z vojnim materialom, da bodo trpele posledice. Svarilo velja predvsem Švedski in Portugalski, dasi je namenjeno tudi posameznikom in korporacijam, ki še sklepajo kupčije s Hitlerjem.

Svarilo vsebuje tudi prikrito grožnjo o izvajanju ekonomskih sankcij v povojni dobi. Izrekel ga je Francis H. Russell, načelnik divizije za trgovino državnega departmeta. Ta divizija ima na črni listi posameznike in korporacije, ki vzdržujejo poslovne zveze z nacijo.

Russell je namignil, da bodo nadaljnje firme prišle na črno listo, ker dajejo pomoč sovražniku. Obračun z njimi je gotova stvar.

Svarilo je bilo objavljeno po povratku pomožnega državnega tajnika Edwarda R. Stettinusa v Washington iz Londona. On se je mudil v Londonu tri tedne in se udeležil diskuzij, ki so rezultirale v rešitvi španskega vprašanja s sklenitvijo dogovora med Španijo, Ameriko in Veliko Britanijo. Španija se je obvezala, da bo znižala izvoz tvegatela v Nemčijo za devet desetlin.

Amerika in Velika Britanija sta povečali pritisk na Švedsko in Portugalsko z namenom, da ju prisilita v ustavitve pošiljanja materiala v Nemčijo, katerega slednja potrebuje pri izdelovanju orožja.

Lov na saboterje v Franciji

Chiasso, Švica, 10. maja.—Francoska policija in nemške čete so raztegnile lov na upornike in saboterje, ki napadajo vlake in uničujejo komunikacijske zveze, se glase slem dospela poročila. Promet na več progah je bil paraliziran kot posledica sabotaže. Francoski uporniki so vrgli pet vlakov iz tira v provinci Haute-Savoie. Švicarski list Gazette de Lausanne poroča, da je bilo v zadnjih treh tednih obsojenih v smrt in ustrelejenih 87 ljudi zaradi sabotaže v tej provinci.

Petnajst ohišnih parnikov potopljenih

London, 10. maja.—Lord Selborne, minister za ekonomsko vojno, je razkril, da so enote zavezniške mornarice potopile petnajst nemških in japonskih parnikov v zadnjih tednih. Parniki so bili naloženi s kavčukom, oljem in drugim materialom.

Zbiranje nemške sile v zapadni Evropi

Velika bojazen pred zavezniško invazijo

ODLOČILNA URA PRIHAJA

London, 10. maja.—Dopisnik lista Daily Telegraph v Stockholmu, Švedska, je poslal prvo detajlirano in necenzurirano poročilo o nemških vojaških pripravah in gibanjih. Najmanj sto nemških vojaških divizij je zbranih v zapadni Evropi ob takozvani Atlantski steni. Nemška divizija šteje zdaj 11,000 mož, kar pomeni, da nacistična oborožena sila na zapadu znaša čez milijon vojakov.

Dopisnik pravi, da je feldmaršal Erwin Rommel premestil 50 elitnih divizij z ruskih front v zapadno Evropo v zvezi s pripravami za odvrnitev preteče zavezniške invazije. Nemška oborožena sila v Rusiji, ki stoji nasproti sovjetskim armadam, šteje le okrog 1,750,000 mož. Nemčija ima sedem divizij v severnem delu Finske in 41 v Italiji in na Balkanu.

Po poročilu dopisnika je v Franciji 52 nemških divizij. Belgiji 14, Holandiji osem, na Danskem šest, Norveškem osem in v Nemčiji deset divizij. Nemški vojaški komentatorji napovedujejo zavezniške sunke in invazije Hitlerjeve notranje trdnjave s treh strani. General Dwight D. Eisenhower bo udaril z zapada istočasno z obnovo ruske ofenzive in zavezniškim prodorom v Italijo.

"Gibanje zavezniških čet na južni fronti (Italija) je dokaz, da se peti in osma armada pripravljata na ofenzivo," je rekel Karl Pragner v svojem govoru, ki je bil prestežen v Londonu. "Možnost je, da je bila ruska ofenziva ustavljena na ukaz Stalina in da se bo obnovila po zavezniški invaziji zapadne Evrope in ustanovitvi druge fronte."

Polkovnik Von Olberg je v svojem govoru v Berlinu opozarjal, da bodo zavezniški kmalu invadirali zapadno Evropo. Priprave za invazijo se očitujejo v koncentraciji zavezniških čet na obrežju južne Anglije. Nacistične avtoritete so uverjene, da bodo zavezniški invadirali zapadno Evropo v tem mesecu.

Delavski urad osvojil načela

Kampanja za odpravo pomanjkanja

Philadelphia, Pa., 10. maja.—Delegatom na konferenci mednarodnega delavskega urada, ki se vrši v tem mestu, so bila predložena štiri osnovna načela, katerih namen je vzdrževanje polne zaposlenosti v povojni dobi in zvišanje življenjskega standarda v vseh državah. Ta načela so bila odobrena. Glase se:

Delavci niso tržno blago.

Svoboda izražanja in organiziranja je bistvenega pomena za pohod napredka.

Reviščina, kjer koli se pojavi, ogroža blaginjo vseh ljudstev.

Kampanja za odpravo pomanjkanja se mora odločno voditi v vseh deželah.

Domače vesti

Obiski
Chicago.—Pvt. Frank Groser, Camp Rucker, Ala., je 9. t. m. obiskal uredništvo Prosvete in gl. urad SNPJ.

Iz Clevelanda

Cleveland, O.—Jakob Mauseur je umrl v bolnišnici za poškod-bami, katere je dobil od avtomobila, ko se je vračal z dela v delavnici železnice New York Central domov. Star je bil 68 let in doma iz Notranjih Goric pri Ljubljani, odkoder je prišel v Ameriko pred 43 leti. Zapuščica žena, tri hčere, enega sina, dve vnukinji, enega bratranca in eno sestrično, v starem kraju pa dve sestri in enega brata, če so še živi.

V bolnišnici

Presto, Pa.—Kristina Klemenčič, blagajnica društva št. 166 SNPJ, se je morala podati v bolnišnico St. Joseph v Pittsburghu, kjer je bila operirana na slepiču. Člani društva ji žele hitrega okrevanja.

Iz Minnesote

Chisholm, Minn.—V bolnišnici je umrla Florence Sterle, stara 15 let. Zapuščica starše, tri brate in dve sestri.—Umrl je Joseph Vuković, star 53 let. V Duluthu je bival 30 let. Zapuščica žena, enega sina pri vojakih v Angliji, eno hčer v Duluthu in enega brata v Virginiji.

Slovenski mornar pogrešan

Rilton, Pa.—Anton in Elizabeth Shuster sta bila obveščena po mornaričnem departmentu, da je pogrešan njun sin Joe od 29. aprila, star 18 let in član društva 63 SNPJ. Služil je pri mornarici od februarja tega leta. Zapuščica starše, tri sestre in enega brata.

Poština zračne pošte za vojake

Chicago.—Poštni urad poroča, da ima več neprilik z zračno pošto za vojake, odkar je kongres nekoliko spremenil poštino. Stara poština šest centov od pisma do pol unče teže velja po zračni pošti le za vojake in mornarje, ki služijo v Zdrženih državah in imajo armadni poštni naslov (APO), na primer c/o Postmaster, Presque Isle, New York City, Miami, New Orleans, Minneapolis, San Francisco ali Seattle. Enako je tudi za člane mornarice, ki imajo mornarični poštni naslov (FPO), bodisi c/o Postmaster, New York City, San Francisco ali Seattle. Nova poština osem centov od pisma po zračni pošti velja, poleg civilistov, za vse vojake, ki služijo v mejah kontinentalne Amerike. Vsi, ki dopisujejo po zračni pošti z vojak, naj se ravna po teh navodilih.

Bombe porušile čistilnice olja

Hitlerjeva vojna mašina prizadeta

Zavezniški stan v Italiji, 10. maja.—General Ira C. Eaker, poveljnik zavezniške letalske sile v Sredozemlju, je dejal, da so bombe, katere so vrgli ameriški in britski letalci na čistilnice olja in oljnake pri Plešti, Rumunija, povzročile ogromno škodo.

Kot rezultat bombardiranja iz zraka, je produkcija olja padla za najmanj 75 odstotkov. Razdejanje čistilnic olja in oljnakov je bil glavni namen bombnih napadov.

General Eaker je razkril, da so bombe porušile in poškodovale sedem največjih čistilnic olja. Hitlerjeva vojna mašina je s tem dobila težke udarce. Učinek teh se že očituje v zmanjšanih operacijah nemške letalske sile v Rusiji in nad Nemčijo ter okupiranimi državami, ki so tarča zavezniškega bombardiranja iz zraka.

Unija CIO izvojevala zmago pri volitvah

Zasežena lastnina urnjena Montgomery Ward & Co.

PODALJŠANJE VELJAVNOSTI POGODBE

Washington, D. C., 10. maja.—Vojni delavski odbor je posegel v stavke, ki so izbruhle v detroitskih vojnih tovarnah. Čez 3500 delovodij je zastavkalo v tovarnah Ford Motor Co. za priznanje unije.

Odbor je informiral stavkarje, da ne bo storil nobenega koraka, dokler ne bo stavka preklicana. V stavki so prizadete tudi tovarne Chrysler Motor Corp. in General Motors Corp.

Stavke so se razširile tudi na tovarne Ford Motor Co. v Windsorju, Kanada. Predstavniki kanadske vlade so konferirali z uradniki unije in kompanije glede izravnave konflikta. V stavkah v Detroitu in Windsorju je zavojevalnih čez 35,000 delavcev.

San Francisco, Calif., 10. maja.—Unija ladjegradniških delavcev, včlanjena v Ameriški delavski federaciji, je oklicala stavko v tukajšnji ladjedelnici. Stavkarji zahtevajo revizijo mezdne lestvice.

York, Pa., 10. maja.—Produkcija v tovarni American Chain & Cable Co. je bila zavrtja zaradi stavke 1200 delavcev. Nastala je v znak protesta proti odločitvi devetih žensk.

Murray hvali predsednika Roosevelta

Konvencija jeklarske unije v Clevelandu

Cleveland, O., 10. maja.—Tu so se večerj pričela konvencija jeklarske unije, katere predsednik je Philip Murray. On je tudi predsednik Kongresa industrijskih organizacij.

Konvencijo je odprl Murray z govorom, v katerem je poveljeval predsednika Roosevelta in apeliral, naj se unija izreče za ponovno izvolitev Roosevelta. Gotovo je, da bo konvencija zagotovila podporo Rooseveltu, če bo ponovno kandidiral za predsednika Združenih držav.

Jeklarska unija ima skoro milijon članov in je druga največja delavska organizacija v Ameriki. Murray je v svojem govoru poudarjal, da bo CIO mobiliziral svojo politično silo v kampanji za ponovno izvolitev Roosevelta. Danes bo nastopil pred delegati Sidney Hillman, načelnik odbora za politično akcijo CIO in predsednik unije Amalgamated Clothing Workers.

Na konvencijo je prišlo 2257 delegatov, katere je pozdravil župan Frank J. Lausche. Vrš se v Public Music Halli.

Murray je v svojem govoru okrcal one kongresnike in senatore, ki bi radi uničili odbor za politično akcijo CIO. Imenoval jih je saboterje. O odboru je rekel, da vodi vzgojno kampanjo med ameriškim ljudstvom, da ga seznani s političnimi vprašanji, ki prihajajo na površje.

Ameriške čete oborožene z novim orožjem

London, 10. maja.—General Henry B. Saylor je razkril, da ameriške čete v Angliji posedujejo novo orožje, najboljše od vseh, kar jih je bilo doslej produciranih, in se to še ni uporabljalo na bojiščih. "Sleheri ameriški vojak, ki se bo udeležil prihajajočih operacij proti sovražniku, je lahko uverjen, da je njegovo orožje najboljšo," je rekel general. "Mi ne trdimo, da je to orožje tajno." Generalove besede so veljale vojakom, ki bodo invadirali zapadno Evropo in ustanovili novo fronto.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združeno državo (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolico Cook Co. \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00. Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenarodnih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil polnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vsa, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju na primer (May 31, 1944), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Na predvečer invazije

Hitler žanje, kar je sejal. V svoji sadistični megalomaniji se mu gotovo ni nikdar sanjalo o možnosti, da mu bodo računali unesli, ko je pričel s svojim karnivalom smrti, razdejanjem in zaslužjevanjem "inferiornih" narodov. Po stremju Francije je kot osebni gospodar Evrope zdaj vabil Anglijo, naj se poda in obdrži svoj imperij—razen bivših nemških kolonij—zdaj ji je zopet grozil, da jo sesuje v prah, ako nadaljuje svojo obupno borbo. Potem je grozil, da bo za vsako tono bomb, ki jih Angleži vržejo iz zraka na evropsko celino, Nemčija vrže deset, sto ton bomb na Anglijo. Goeting pa je svečano obljubil Nemcem, da ne bo nikdar padla ena sama bomba na njih reichi, še manj pa na Berlin.

Zdaj, že več mesecev dežujejo bombe na Berlin, na vsi Nemčijo in velik del Evrope, da je nekaj groznega. Velik del Evrope mora biti v strašnih razvalinah, najbrže v nič manjših kot je velik del Rusije, koder je šel vojni požar sem in tja. Človeške in živalske žrtve po bombardiranih mestih morajo biti nekaj groznega; številno ubitih, ranjenih in pobiljenih mora biti velikansko samo od zračnih napadov. In koliko ljudi mora biti tudi živno raztrganih—ob pamet za vse svoje življenje.

Ta karnival smrti in razdejanja mora biti nekaj tako strašnega, da si mi v Ameriki, kjer dejansko ne občutimo nobene vojne grozote, niti ne moremo predstavljati. Za prizadeta ljudstva mora biti pravi dejanski pek, kakršnega si ni mogla predstavljati najbojnejša in najbolj sadistična domišljija.

Povrh vsega tega še ta grozna živčna vojna, ki mora biti zadnje tedne in dneve razširjena po vsej Evropi, posebno pa v zapadnih delih in v Nemčiji. Je živčna vojna na predvečer invazije, o kakršni nacisti perverznejši niso nikdar sanjali.

Srečni smo, ki smo v tej deželi, na tem kontinentu, katerega grozote sedanje vojne niso dosegle; upajmo tudi, da ga nikdar ne dosežejo. To nam je lahko v delno tolažbo, da lažje prenašamo bremena, ki nam jih je naložila vojna. Toda človek mora biti zelo sčičen ali pa velik perverznejši—lahko oboje—kdor uživa nasladi ob nepopisni tragediji in troljenju, ki zadeva druga ljudstva—naše sovražnike kot prijatelje—in ne nas.

Lahko se opravičimo, da te vojne nismo mi zakrivali, to je naša Amerika, marveč Hitler in japonski imperialisti. Ampak s tem povemo le pol resnice. Blizje smo resnice, ako pravimo, da vojno buhuja iz sebe slabe gospodarske in politične razmere: krivičen družabni red, oziroma nered in anarhija. Dokler ljudstva ne dojamajo te resnice v vsej globocini in vseh implikacijah in poskrbe v vseh deželah, posebno pa v močnejših, kakor so danes Amerika, Anglija in Rusija, toliko časa se bodo še kotili Hitlerji in japonsisti, toliko časa se bo svet periodično še pogrezal v taka ali še hujša barbarstva kot se danes nahaja.

Danes se nahajamo na predvečer invazije Evrope—vsaj vsa znamenja tako govore. Sigurno bodo velike žrtve tudi na naši strani. V marsikaterem ameriškem, kanadskem in angleškem domu bo krivčito plakanje za padlim sinom, bratom, možem, ljubljencem, ki jih ne bo nikdar več nazaj; mnogi se bodo vrnili trajno pohabljeni. Ampak na vse to moramo biti pripravljeni. To zahteva od nas strašna vojna, ki jo drugače gledamo le iz velike daljave. Brez teh žrtev ni poraza nacistke in japonske vojne mašine. Toda predpogoj vsake boljše reorganizacije sveta, v kateri bo mogoč mir, je združitev nacistke in japonske vojne mašine. Cena je visoka in strašna, toda pripravljene moramo biti, da jo plačamo. To od nas zahteva življenje in vera v novo življenje.

Največja tragedija pa tiči v nečem drugem. In sicer je tragedija v tem, da se je vojna zasukala v popolnoma drugo ideološko smer kot se je pričela. Tedaj so nam visoki državni krogi deklarirali in za njimi so pridno ponavljali posebno liberalni "intervencionisti", da je to vojna—proti fašizmu, vojna za visoke ideale človeštva, vojna za ohranitev človeških vrednot, vojna za civilizacijo, kateri naj nasledi "stoletje navadnega človeka." In edino za visoke ideale človeštva bi bile upravičene in opravljene tako visoke žrtve vsega sveta.

Tragedija je v tem, da se je ta vojna spremenila v navadno mednarodno klanje in razdejanje, v zakuhano kovanje kartagenskega miru, še slabšega in bolj s krivicami in imperializmom nasičenega kot je bil versajski mir. Vsa gigantična borba se bje za golo samohranje. Ti ali jaz, zob za zob, gorje premaganu. Povrh pa še širjenje rasne mrznje in predsodkov do drugopolnih narodov.

Nič več ni sluha o vojni proti fašizmu, o "stoletju navadnega človeka," o zgradnji pravičnega in trajnega miru, o Atlantskem čarčku. Pomankljiv kot je bil ta dokument, je bil vendar nekakšen svetilnik, ki je metal medlo luč v svetovno temino. Ampak Winston Churchill, premierju Anglije, je bil še ta medli svetilnik preveč in ured nekaj tedni ga je v parlamentu proglasil za krpo papirja in virgel na smetišče. In naš državni tajnik Hull je potem v bistvu potrdil Churchillovo dejanje.

Na predvečer invazije svet potrebuje nekaj tako vzvišenega, kakor so bile Wilsonove točke v zadnji vojni, s katerimi je elektriziral ves svet in z njimi v dobri meri prispeval k naglemu porazu Nemčije. Danes igrajo državniški v Washingtonu, Londonu in Moskvi bolj "realistično" politiko. Namesto da bi izpodkopavali tla Hitlerja in nacizmu z zdravo ideološko vojno, pa tirajo vojne site Nemce v njegovo naročje z načrti za razkosanje Nemčije in zaslužjevanje nemškega naroda. Taka stupidna politika ne more svetu prinesiti nobenega političnega miru, marveč le večje žrtve in narodnostno povračilo na obeh straneh.

Glasovi iz
naselbinVPRAŠANJE
BODOČEGA DOMA

Centon, O. — Tukajšnji American Yugoslav Citizens Club, katerega namen je, da si postavi svoj Narodni dom, je v zadnjih petih letih priredil že več različnih zabav, javnost pa ve zelo malo o tem našem klubu. Duša tega kluba so br. Odar, Josephine Odar, George D. in še par drugih naprednih rojakov in rojakin.

Dne 30. aprila je naš klub imel veselico. Naj omenim naša pridna bartendarja, Tone Križman in Margaret Faustko. Četudi sta že pri petdesetih, sta najbolj vesela in pridna. Na plesišču se zavrtela boljše nego kdo drugi stari pionir. Na zabavo sem prišel pozno, zato nisem slišal govorov. Navzoč je bil tudi Vatro Grill iz Clevelanda, iz Pittsburgha pa Milena Gacinović in par drugih. Ako bi imel čas, bi o tem napisal kaj več, ker ga nimam, bom le na kratko končal.

Omeniti želim, da se ne ozirom na prijateljstvo; kadar vidim napako, kritiziram, včasih pa pozabim, da tudi sam delam napake. Kdo pa jih ne? Mi v naši naselbini smo v zadnjih 20 letih naredili veliko napako. Zbirali smo dolarje za slepece, za mazače, za Jugoslovane, Ruse in za naše rudarje, ter še vedno zbiramo v ta ali drugi namen, za svojo lastni dom pa se v večini še nismo zadostno resno pobrigali. Po zaključanju te vojne naj bi bila naša prva naloga, da si zgradimo skupni narodni odhodno delavski dom.

Michael Chok, 315.

NEKOLIKO STATISTIKE
O POPLAVAH

Bellair, O. — V tem dopisu se bom omejil na podatke o poplavih, ki jih je tukaj povzročila reka Ohio od leta 1810 do letosnjega leta. Upam, da čitateljev s to statistiko ne bom preveč dolgočasil.

Dne 10. nov. 1810 je reka Ohio narasla 48 čevljev. To je bil edini mesec, v katerem se je povodenj pripetila v zadnjih 134 letih, reka pa je narasla 9. jan. 1874 za 38,8 čevlja; dalje 8. jan. 1895, ko je narasla 36,2, dne 24. jan. 1904 do 42,2, dne 12. jan. 1907 za 50,11, dne 9. jan. 1913 za 44,2, dne 23. jan. 1927 do 41,7 in dne 23. jan. 1937 pa je narasla nad 46 čevljev ter 27. jan. istega leta 48 čevljev 7 palcev. Dne 1. jan. 1943 je ta reka narasla 51 čevljev in 4 palce.

V mesecu februarju se je povodenj pojavljala v letih 1832, 1844, 1891, 1897, 1908, 1936 in 1944 ter je dosegla najvišjo točko 7. febr. 1844, namreč 52 čevljev in 4 palce. V marecu na različne datume je reka prestopila svoje bregove in zalila nižine prvič dne 19. marca 1865. V istem mesecu v letih 1898, 1902, 1904, 1905, 1907, 1908, 1910, '12, '13, '24, '33, '36 (dvakrat) in 1944. Najvišjo točko v tem mesecu je povodenj dosegla 19. marca 1936, in sicer 54 čevljev 8 palcev.

Tudi april ni bil brez poplavne katastrofe. Dne 30. aprila 1852 je povodenj dosegla 48 čevljev in dne 23. aprila 1862 pa 37 čevljev. Mesec maj ne beleži nobe-

ne večje povodnji, dočim je povodenj dne 21. junija 1881 narasla za 40 čevljev. V poletnih mesecih, to je v juliju, avgustu in septembru, ni bilo povodnji, niti ne zaznamuje te nesreče mesec oktober. V decembru so bile štiri večje poplave, največja je bila 31. dec. 1942, ko je reka narasla 51 čevljev in 4 palce.

K temu želim dodati to, da je poplava dosegla omenjene točke ob jezeru Warwood, W. Va., kjer se naraščanje reke meri. Računajo pa, da je v Bellairu poplava dva čevlja višja. Iz te statistike se lahko razvidi, da je reka Ohio s svojimi številnimi poplavami v tem okrožju v zadnjih sto letih naredila ogromno škodo, ki se ne more oceniti. Ta škoda pa je še veliko večja, ako vzamemo v poštev vse dolge pokrajine ob reki Ohio, ki so bile ob vsaki povodnji prizadete, kajti povodenj se navadno vleče od začetka reke Ohio v Pittsburghu in se nadaljuje do njenega izliva v reko Mississippi in še naprej. V tem

so največ škode utrpeli delavski sloji raznih narodnosti, vključno s Jugoslovane. V zadnjih 134 letih je torej reka Ohio prekorčila svoje bregove že mnogokrat in njene poplave so bile vselej katastrofalne. Ampak ta nesreča se bo še ponavljala vse do tedaj, ko bodo reko ukrotili, to je, ko jo bodo znali obdržati v njenih bregovih. Nobenega vzroka ni, zakaj ne bi mogli regulirati velikih rek tako, da ne bi ogrožale imetja in življenj. Vsekakor pa smo danes toliko srečni, da nam po radiju sporočijo prihod poplave, koliko vsako uro narašča, kdaj bo dosegla višek itd. Na ta način se ljudje že vnaprej lahko pripravijo, da ji ubežijo in odnesejo pete in življenje. Ta radijska poročila in opozorila v listih pridejo že tri ali štiri dni pred naraščajočo vodo. Na ta način nam voda ne uniči pohištva in drugih premičnin, ker jih pravočasno znesemo na varno.

Vsak, ki je bil že prizadet v povodnji, pač ve, da povodenj včasih pridvi nenadno in da pobera s seboj vse, kar ji pride na pot. Tudi nobena zavarovalniška družba ne zavaruje nobene stvari proti povodnji. Torej je v takih slučajih naša previdnost najboljši način, da se ubranimo njenim posledicam.

H koncu naj omenim, da je bila šentklerska ječa popolnoma prazna v začetku tega leta, in sicer prvič od leta 1898. Ječar je poročal, da je bila v času zadnje prohibicije do 100 jetnikov v ječi dnevno, prej pa okrog 80. Vsekakor smo se v tem oziru malo poboljšali. Kdaj bo omenjena ječa spet prazna, je težko reči. Pozdrav čitateljem Prosvete.

Louis Pavlinich, 258.

GLAS IZ MONTANE

Rundup, Mont. — V mojem zadnjem dopisu sem omenila, da je rojakinja Penica prodajala listke, še rajši pa bi bila omenila, da je prodajala številke v knjigi, ampak vem, da se v listih ne sme omenjati hišesar, kar je v zvezi z žrebanjem. Tista zastava, ki jo omenjam, je bila kvačkana.

Naj tudi omenim, da so bile številke za luncheon set v prvem delu knjige, zastava pa v drugem. Iz poročil je razvidno, da tudi v drugih naselbinah nabirajo prispevke v pomoč bednim v starem kraju, kar je pač potrebno. Vsi vemo, da bo pomoč velika, čim bodo naši ljudje osvojen izpod tujčeve pete. Potem bomo imeli vsi priliko, da bomo lahko direktno pomagali našim dragim v domovini.

SANS vrši dobro delo na političnem polju, kar bo gotovo veliko število pri urejanju bodočih mej med slovenskimi kraji in sosedji. Zadnjič sem omenila Šukje, ki je v ribiški okolici. Zadnjič sem tudi pozabila omeniti, da imamo v naši tukajšnji okolici oljno industrijo. Olje pošiljajo v kanadsko rafinerijo, vlada pa gradi šest velikih hiš za delavce, kajti sedaj je tukaj veliko pomanjkanje stanovanj.

Frances Golob.

ZOPET PRI ZDRAVNIKU

Library, Pa. — Že pred dvema mesecema sem v dopisu omenil, da bom zopet moral iti k zdravniku. Napovedani dan je bil 13. aprila, dan prej pa me je voznik obvestil, naj počakam do 25. aprila, ko bo zdravnik na razpolago, kar se je tudi zgodilo. Voznik me je peljal v bolnišnico Mercy, čakati pa sem moral na vrsto par ur, kajti tam je vselej mnogo ljudi in kdor prej pride, tisti tudi prej melje. Končno sem prišel na vrsto in na dva preiskava. Pripeljali so tudi dva nova bolnika, ki sta bila pone srečena v majni. Sploh vedno dovažajo nove bolnike in čim si malo boljši, te pošljejo domov, tako da je prostor za druge.

Naslednji dan so mi povedali, da je eden izmed tistih dveh novih bolnikov umrl, kajti v rovu ga je zelo hudo pobilo. V rovih je v teh časih mnogo nesreč, menda zato, ker se zelo mudi pri kopanju premoga. Poleg tega pa jih boš priganjajo, da je produkcija čim večja, medtem ko se ne brigajo za človeška življenja. Vsled tega toliko nesreč in zato je toliko pohabljenih. Nihče se ne briga za varnostne naprave, le da gre delo naprej. Seveda, sedaj potrebujejo mnogo delavcev vsepovsod, kako pa bo po vojni, si pač lahko mislimo. Kompanije bodo delavce spet odslavlale, kakor so jih pod Hooverjem.

Zdravnik Kliner me je preiskal. Kako se počutim? Dovolj dobro, sem rekel, ker drugega itak nisem mogel reči. Če bi mu rekel, da slabo, bi me še naprej mečkal in če bi videl, da mi ni nič, bi morda rekel, da sem simulant. Povedal sem mu le, da me noga v kolenu še vedno boli, ker je še vedno trda; mislim, da bo taka ostala za vselej. Vprašal sem ga, če bi smel opravljati kakšno lahko delo, pa je rekel, da v jami ni lahkega dela in da naj grem nazaj v majno. Rekel sem, da ne grem v majno, ker ne morem hoditi po majni. Če zunaj lahko hodim, je rekel, bom tudi v majni. On pač ni še videl majne od znotraj, zato ne ve, ampak je velika razlika zunaj ali znotraj. Potem je rekel, naj grem k superintendentu, da mi bo morda dal delo zunaj in v ta namen je pripravil neki listek. Povedal sem mu, da je moja noga sedaj krajša, kakor jo je zmeril in je rekel, da je krajša samo pol inče in zato naj podložim čevljev za pol inče in da bom potem lažje hodil.

Ruska častnika se pogovarjata s prebivalcem Sorke, rumunske vasi, katero so zavzeli sovjetske čete.

Ko sem pri zdravniku odpravil, sem šel pogledat po sobah, če bi videl še kaj mojih starih znancev in bolnikov. Našel sem enega, ki je ostal v bolnišnici ves ta čas in šele sedaj je začel nekolič hoditi, ampak mu še vedno teče iz noge. Imel je že več operacij, pa mu ne morejo pomagati. Šel sem od sobe do sobe, pa nisem nikogar poznal. Tudi ne vem, če je v bolnišnici kakšen rojak. Nato so me peljali domov. To je bil moj zadnji obisk pri zdravniku in zato bom nehal pisati o moji bolezni, saj sem že itak dovolj o tem pisal.

Naše tukajšnje društvo 386 SNPJ še vedno obstoji, novih članov dosti ne dobimo, kajti stari smo že vsi pri društvu, mladih pa ni oziroma so večinoma že vsi člani, ali pa so že odšli v armado. Kupili smo že nekaj bondov, imamo nekaj bolnikov, kajti pojavila se je neka nova bolezen, ki je dokaj huda. Ko ga prime, ga položi na posteljo in mora ležati par tednov. Tako je prišla mojega sosedja Cirila Ocepka, ki leži že tretji teden tako tudi Franka Rupnika.

Pred par tedni se je oglašil v naši naselbini znani rojak Anton Škraba iz Moon Runa, ki je prodajal listke v prid funtu, ki služi strica Sama, da jim bodo priredili dobrodošlico, čim se vrnejo domov. Töne je imel srečo in je prodal vse listke, prodal je bi jih še mnogo več, če bi jih imel. Pred nekaj leti je živel tukaj, nkar se je preselil na farmo, sedaj pa vodi trgovino v Moon Runu.

Jakob Zupančič, 386.

POROČILO O PRISPEVKIH
PODOBUČNIC 48 SANS

Cleveland, O. — Pri podružnici št. 48 SANS, ki posluje v okrožju Waterloo, sem v aprilu prejel sledeče vsote, kakor izkazuje izdana potrdila:

Društvo 23 SDZ je prispevalo \$3, Andrew Korenčič \$5 namesto venca pok. Jos. Intiharju, Johnstown, Pa., in Leopoldina Terpin \$2. Namesto venca za pokojnik Ano Barbič so prispevale po \$5 sledeče družine: John Zajc, Peter Bukovnik, Vincent Salmič Andrew Gorjanc (oskrbnik farne SNPJ), Daniel Mufn, družini A. Pirce in Germ in družina John Horvat (Arcade ave.). Jos. Mašlo \$2, neimenovan \$1 (J. U.), družina John Ivanush \$5 namesto venca za pok. M. Švigel, družina Anton Škapin \$5 namesto venca za pok. A. Barbič, rojakinja J. Česnik \$1, Frank Jurečič (Aeme Dry Cleaning) \$2.50, družina F. Straus \$5 namesto venca za pok. Jernejem Kreblom, družina Jos. Batich \$5, Joško Jerkič \$2.50, Leo Simončič \$5 (Izročil Amaliji Terbižan), Jos. Vrabec in Jos. Seršen vsak po \$1, društvo 312 SNPJ \$3, Martin Plut \$1, društvo 71 ABZ \$2, Frank Wess \$3 namesto cvetja za pok. F. Somrakom, rojakinja F. Prudič \$2 namesto cvetja za pok. A. Barbič. John Zajc izročil kot sledi (prispevali na seji društva 32 SZZ): družina J. Zajc \$2, Jos. Godec \$1, A. Tomle \$1, Frank Mara \$1. Društvo 22 SDZ \$2.50, Angela Kalin \$2. Izročil Frank Tegel, prispevali sledeči: Mike Gole \$2, Val. Turk \$1, Frank Tegel \$1, društvo 450 SNPJ (?), družina Krist Mare \$5 namesto venca za pok. Jos. Pizmom, Andrew Pirih \$2.50, družina Andy Kocjan \$5 namesto venca za pok. Jos. Reparjem. Izročila rojakinja Vidreh, članarha za april od društva 53 SNPJ \$12.50. Skupni prispevki v aprilu \$131.50.

Iskrena hvala vsem, ki ste se odzvali klicu našega trpečega naroda za njegovo narodno, socialno in ekonomsko osvoboditev. S svojimi prispevki ste pokazali, da se zavedate resnega

Slika kaže zavezniške ladje, naložene s potrebnimi, pri Altapu, holandska Nova Gvineja.

All ste naročili na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

1944

WAR FUND

LET'S GIVE

Govor maršala Tita

NA DRUGEM KONGRESU ANTIFAŠISTIČNE ZVEZE ZA NARODNO OSVOBJENJE, KI JE VRŠIL V JAJCU 29. NOV. 1943 IN NA KATEREM JE BILA USTANOVLJENA PROVIZORIČNA VLADE JUGOSLAVIJE.

Prvo razdobje

Taka je situacija v četrtem razdobju razvoja naše narodno-osvobodilne borbe. Vse te razdobje našega narodnega predstavništva, da podvzame vse potrebne korake in opraviči zaupanje ogromne večine svobodnih narodov Jugoslavije. V tem četrtem razdobju se v zvezi z notranjimi in zunanji pogoji pojavlja nujnost tvorjenja narodnih oblasti, političnih in zakonodajnih, kakor tudi vojskih, ki izhajajo iz njih. Oni postojanke, ki bodo obvladale vse težkoče v tej situaciji, ki bodo dostojanstveno reprezentirale narode Jugoslavije, ta domovini sami, kakor tudi v njej, ki bodo sposobne preprečiti vsak poskus, naj bi došli katerikoli strani, onemogočili izpolnitev teženj, zaradi katerih je naš narod prelil toliko krvi v oni veliki osvobodilni boji.

Danes je potrebno, da Antifašistična zveza narodnega osvobodjenja Jugoslavije postane resno najvišja zakonodajna in izvršna oblast ljudstva Jugoslavije. Sedaj je čas, da sestavimo novo oblast v obliki začasne vlade, ki bo zmogla, da vodi vse dela, ki jih mora vršiti prava vlada.

Do sedaj imamo Antifašistično zvezo narodnega osvobodjenja Jugoslavije, ki je bila sestavljena pred letom dni. V tej antifašistični zvezi so zastopani vsi narodi Jugoslavije. V njej so zastopani vsi sloji naše družbe, vsi narodi v svoji zgodovini so postali naši narodi v to svojo obliko predstavništva, ki so izšli iz boje srede, ki jih oni svobodno izberejo in v katere imajo pravično zaupanje.

Naša odločba je ogromen korak v zgodovini našega naroda, ogromen tudi napram svobodni svet in v odnosu našim zaveznikom, ker s našimi narodi po svojem predstavitvi jasno in odločno izražajo svojo voljo. Jasno je, da je ogromen korak nekega naroda, kot je sestava njegove izvršne oblasti, v tem slučaju sestava nacionalnega komiteja za osvobodjenje Jugoslavije, ki naleti v prvem trenutku eventualne motnje in na nezamislivo celo pri naših zaveznikih v inozemstvu. In to po našem zaradi tega, ker obstoji v našem svetu še neka tako zvana "osvobodilna" vlada. Toda tem dvem let in devet mesecev bo v krvi in krvavi borbi za svojo svobodo in neodvisnost, so si naši narodi pridobili pravice, da sami odločijo o svoji usodi in da pravica je popolnoma v skladu z atlantskim čartermem. Priprani smo, da si naši za-

vezniki ne bodo napačno razlagali tega našega zgodovinskega koraka, temveč da bodo sami podvzeli vse, da nudijo našemu narodu moralno in materialno pomoč in podporo tudi preko predstavništva, ki si ga je narod v domovini izbral sam.

Sedaj še nekoliko besed o naši slavni osvobodilni vojski. Smem trditi, da je ustanovitev narodne vojske pod takimi razmerami, kakor je bila ustanovljena naša, edinstven primer v zgodovini. Iz golorokih partizanskih oddelkov, brez tvornice orožja in municije, brez skladišč in raznih rezervnih vojni potrebščin, brez kakršnekoli pomoči od katerekoli strani, je bila ustanovljena armada, ki je štela skoraj četrtilijuna mož, in sicer ne v mirnem času, temveč v dobi najstrašnejše in najbolj krvave borbe, kar so jih jugoslovanski narodi kdaj vodili. To je pridobil, s katero se jugoslovanski narodi lahko ponašajo in na katero bodo lahko ponosni še njihovi kasni potomci.

Ustanavljanje naše narodno-osvobodilne vojske, in to pod takimi razmerami, je bila težka stvar. Nismo imeli vojnih akademij, nismo imeli oficirskih čet. Tvorile in porajale so se v teku borbe same. Vrhovni štab narodno-osvobodilne vojske in partizanskih oddelkov Jugoslavije je izdal 1. maja 1943 ukaz o upejavi častniških in podčastniških činov v naši narodno-osvobodilni vojski.

Kmetje in delavci, dijaki in ostala narodna inteligenca, ki so našli in se razvijali v narodno-osvobodilni vojski, so postali častniki naše narodne armade. To so najboljši sinovi našega naroda, ki so jih povzdignili borci sami iz svoje srede. Na take svoje častnike in podčastnike so lahko ponosni vsi narodi Jugoslavije.

Treba je pripomniti, da so vsi oni častniki jugoslovanske bivše armade, ki so stopili v naše vrste takoj spočetka, čeprav v malem številu, zavzeli dostojno mesto v naši armadi. Razume se, da bi bilo to število mnogo večje, če bi ne bilo toliko jugoslovanskih častnikov padlo v ujetništvo Nemcev in se ne morejo udeleževati narodno-osvobodilnih bojev. Vrhovni štab je imenoval in povišal preko 5000 častnikov. In jaz prosim v imenu vrhovnega štaba narodno-osvobodilne vojske in partizanskih oddelkov Jugoslavije, ki naleti v prvem trenutku eventualne motnje in na nezamislivo celo pri naših zaveznikih v inozemstvu. In to po našem zaradi tega, ker obstoji v našem svetu še neka tako zvana "osvobodilna" vlada. Toda tem dvem let in devet mesecev bo v krvi in krvavi borbi za svojo svobodo in neodvisnost, so si naši narodi pridobili pravice, da sami odločijo o svoji usodi in da pravica je popolnoma v skladu z atlantskim čartermem. Priprani smo, da si naši za-

stava in edinstva. Prosim visoko narodno predstavništvo, da potrdi ta dekret vrhovnega štaba o uvedbi odlikovanj v narodno-osvobodilni vojski od 15. avgusta 1943.

Organizacija naše narodno-osvobodilne vojske še ni končana. Do danes smo formirali osem armadnih zborov, ki imajo ves potreben vojaški in politični kader. Toda dotok novih borcev je vsak dan večji. Tvorijo se nove brigade in divizije, tvorijo se bodo novi zbori.

Dosedaj se je tvorila naša narodno-osvobodilna vojska v glavnem na prostovoljni podlagi. Od sedaj pa, ko bodo naši narodi imeli svoj izvršni organ, Nacionalni odbor osvobodjenja Jugoslavije, je dolžnost vsakega izvršnega organa tudi to, da izda dekret o obliki vojni obveznosti vseh državljanov od 18. do 50. leta. Samo ob sebi umemo je, da ima pri tem vsakdo, ki želi pravico, da vstopi v našo vojsko tudi izven omenjene življenjske dobe.

Istočasno mora Nacionalni odbor osvobodjenja Jugoslavije dati izjavo o vseh onih vojaki in častnikih, ki bi se še nadalje nahajali pri Nemcih, bodisi v hrvaški armadi ali v katerih drugih enotah.

V zvezi s konferenco treh velikih zaveznikov sil v Moskvi je nujno, da naše narodno predstavništvo razjasni mnoga važna vprašanja, ki zanimajo naše narode, kakor:

1. Vprašanje vojnih zločincev.
2. Vprašanje ladij, vojni in trgovskih, ki jih je Italija vzela naši domovini pri okupaciji.
3. Vprašanje naših internirancev v Italiji in drugih deželah.
4. Vprašanje ljudskega premoženja, zaplenjenega od strani italijanskih okupatorjev in vrnitev istega našim ljudem. Vse to so važna in nujna vprašanja, ki jih je treba rešiti čim prej.

Kakor že prej omenjeno, je meseca maja 1943 prišla v vrhovni štab delegacija angleške vrhovne komande v Kairu. Že nekoliko dni prej se je spustila podobna delegacija k glavnemu štabu Hrvatske. Te delegacije so imele nalogo, da dosežejo stik z narodno-osvobodilno vojsko Jugoslavije in da pripravijo teren za odposlanje glavne delegacije pri vrhovnem štabu narodno-osvobodilne vojske in partizanskih oddelkov Jugoslavije, z angleškim generalom na čelu. Vrhovni štab se je odločil, da odpošlje delegacije.

Meseca septembra je v naš štab prišla angleška vojna misija nekolicin višjih častnikov, z brigadnim generalom MacLeanom na čelu, ki je predložil polnomočje vrhovnega komandanta na Bliznjem vzhodu, Wilsona. V akreditivnem pismu vrhovnega komandanta Wilsona je naveden pomen prihoda te delegacije in sicer: vzpostavljene čim tesnejših odnosov med našo narodno-osvobodilno vojsko in angleškimi četami, organiziranje pošiljanja materiala naši narodno-osvobodilni vojski in koordinacija vojni operacij.

Zavezniki so nam že od meseca julija pošiljali gotov vojni material s pomočjo avijonov, ali v neznatni količini, kar je bilo razumljivo zaradi tega, ker so bili na razpolago samo letala. Po osvoboditvi dalmatinske obale se je nudila možnost dobivanja večjih količin materiala za našo vojsko in zares so nam zavezniki poslali z ladjami večjo količino vojnega materiala in potrebščin. Izgleda, da bomo po morju dobili še večje množine vojnega materiala, ki nam je potreben za nadaljevanje vojne. Razume se, da nam je sedaj potrebno tudi težje orožje, to so tanki in letala. V tem pravcu je vrhovni štab narodno-osvobodilne vojske podvzel potrebne korake pri zaveznikih.

Ker ima sedaj vrhovni štab narodno-osvobodilne vojske in partizanskih oddelkov Jugoslavije kontakt z zavezniki, se zavezniki obračajo nanj vedno čedalje več vprašanj, ki niso popolnoma vojaškega značaja, temveč političnega in ki spadajo v področje vlade.

Z druge strani je tudi vrhovni štab, odnosno vrhovni komandant, poslal zaveznikom gotove zahteve in prošnje, ki pripadajo kompetenci vlade, ako vlada postoji.

lijo delegacijo za prevzemanje vojnega materiala, zaradi organizacije in sprejemanja naših ujetnikov in internirancev in njihovega povratka v domovino. Dalje je vrhovni štab že poslal na zaveznike zahtevo, da se vrnejo vojne in trgovske ladje, ki jih je Italija vzela našemu narodu. Načel je tudi vprašanje naših internirancev in ujetnikov. Sprožil je tudi vprašanje glede pošiljanja času primernega težkega orožja—tankov, aviacije in drugega, kakor tudi ustanovitve pomorske in avionske baze v Italiji.

V zvezi z vsem tem je vrhovni štab narodno-osvobodilne vojske in partizanskih oddelkov Jugoslavije s pristankom angleške vrhovne komande v Kairu poslal svojo delegacijo, da tam na licu mesta poskuša rešiti vsa ta vprašanja.

Iz vsega tega se vidi, kako je potrebno in nujno formiranje začasne vlade, ki bi mogla večino teh vprašanj rešiti in tudi v inozemstvu nastopati kot edini legitimni in pravi predstavnik ljudstva Jugoslavije.

Vrhovnemu štabu se je posrečilo upostaviti kontakt z zavezniki, to je z Anglijo in Ameriko, katerih zastopniki se nahajajo pri nas, medtem ko delamo sedaj za to, da pridejo med nas zastopniki Sovjetske zveze. Zelo vseh naših narodov je, kakor tudi naše vojske, da se čim prej upostavi vez z ono veliko bratsko državo, v katero imajo jugoslovanski narodi največje zaupanje kot v svojem največjem zavezniku.

Borba našega ljudstva in siljajni uspehi, ki jih je doseglo na bojnem polju s pomočjo svoje slavne narodno-osvobodilne vojske in partizanskih oddelkov, so nam pridobili pred številnim naprednim svetom velike simpatije. Pridobili so nam vse pogoje, da se našim narodom posreči uresničiti svoje težnje—svobodno, resnično demokratično, bratsko, federativno Jugoslavijo.—Z.O.J.S.A.

KONEC

"Madžari naj pomagajo židom"

Cairo. (ONA). — Ameriška kratkovalna oddaja po radiju za Madžare je pozivala madžarsko ljudstvo, naj pomaga bežati Židom pred nacističnimi krvniki.

Govori po radiju opozarjajo, da hoče madžarski kvizinski režim z gonjo proti Židom prikriti dejstvo, da žrtvuje madžarsko kri za Nemce in da delajo madžarske tovarne za Nemce.

Neka oddaja, ki so jo to poslušali, je sporočila Madžarom, naj naredijo kaj več kot pa samo kazati simpatije za Žide. Citiran je bil Rooseveltov govor od 21. marca, v katerem jih ta poziva: "da naj store vse, kar je v njihovi moči, da rešijo Žide in pokažejo svetu, da so vredni mesta v družini svobodoljubnih narodov."

Tukajšnji krogi, ki so v zvezi z reševanjem in pomožno akcijo, so izrazili upanje, da se bodo te oddaje nadaljevale, izjavljajoč, da bo to gotovo pomagalo.

Odmev antisemitizma

London. (ONA). — Scotland Yard in Home Office so bili naprošeni, naj raziskujejo grožnje proti članom parlamenta, kjer so razpravljali o antisemitizmu v poljski armadi.

John Mack, delavski zastopnik, je povedal poročevalcem Evening Newsa, da so on in drugi člani dobili grožnje po telefonu, kakor tudi v pismu. V enem teh pism je bilo napisano, da Mack zapravlja svoj čas s sentimentalnim govorjenjem. Mack je mnenja, da so grožnje del organizirane kampanje.

Policijska je mnenja, da so te grožnje resno mišljene. Vprašanje antisemitizma je doseglo višek, ko so obsodili 21 židovskih vojakov v ječo, ker so zapustili svoje oddelke zaradi rasnega zapostavljanja in se hoteli priključiti britski armadi.

Med neko debato o tej zadevi je bilo naznanjeno, da je premier Churchill osebno razpravljal o tem vprašanju z ministrskim predsednikom poljske vlade Mikolajevikom.

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

Materni jezik—naš največji zaklad

V dolgih stoletjih, daleč od velikih igralcev na šahovski deski sveta, daleč od hrupa in vrenja, ki ga povzročajo narodi in posamezniki, ko poželjivo strežejo v svoje čaše trenutno slavo in čast in sejejo razdejane in smrt, je slovenski človek v svojih raztresenih, oddaljenih vasi bojeval s skopo zemljo boj za obstanek in je iz vseh viharjev srečno otel svoj največji zaklad, svojo govorico.

Ves ta čas je slovenska žena tiho in skromno čuvala dom in rod in je prva uvajala sinove in hčere v zakladnico našega jezika. V njenih rokah se je ohranil čist, njene uspanke in druge njene pesmi so mu podellile čar one miline, ki nas vedno znova pretresa, kadar udarjajo njegovi zvoki na naše uho. Davno že, še preden so bili pisani kakršni koli programi.

Že tisoč tri sto let je tega, kar so jele roke slovenskega človeka obdelovati našo zemljo in delati na njej, že tisoč tri sto let je, kar je zazvenela slovenska beseda preko polj in gozdov, ki jih imenujemo svoj dom. Morda ga ni zlepa naroda, ki bi v svoji zgodovini doživel toliko pretresov in ki bi bil kljuboval tolikemu pritisku z vseh strani. Najsi je ubog, najsi so si tuji začasno osvajali prometne žile in se preden so bila dejstva našega življenja prenešana v pojme političnega izrazoslovja, je stala slovenska žena na najbolj izpostavljeni in odgovorni postojanki, ki naše narodne biti in je svojo nalogo častno izvršila.

Kaj pa danes? Kakor nekoč stojita naša kmetica in delavka zvesto na straži, še vedno posreduje ogromna večina naših žen slovensko govorica od roda do roda, obogateno po novih izrazih in pojmi, ki jih terja novo življenje. Kaj pa naša meščanka? Spričo nje bi si človek čisto najraje zakril obraz. Še preden otrok dobro govori, se mora že učiti tujega jezika in njegova ljubka, po največji modri opravičena mamica čebja z njim na cesti in doma v tujem jeziku. V družbi jo ališli otrok govoriti v tujem jeziku, s tem posebej poudarja svoje gospostvo. Prav te žene, ki jih ne utesnjujejo nobene gospodarske skrbi, so se izkazale za najmanj zanesljivi sloj v našem narodnostnem boju, zanesljive niso bile niti v pogledu slovenske konverzacije. Skrajni čas je, da zavedne Slovenke na jako izzivajo odgovorimo z bojnimi gesli družabnega bojkota in javnega ožigovanja, skrajni čas je, da povemo, kdo dela proti našim narodnim interesom. Ljudje, ki so si z izkoriščanjem dela napravili bogastva, nas izdajajo in prodajajo, kakor svoje trgovsko blago.

Vse dobriše, kolikor jih je na tej zemlji, morajo zatorej najaz v tiste roke, ki so jih ustvarile. Tega se moramo slovenske žene zavedati. Roke, ki so obvarovale našo besedo skozi burno tisočletje in več, bodo tudi dobrine tega sveta in bogastvo naše zemlje pošteno in nam v korist upravitljale.

Kadar so nam sovražne sile najhujše divjale, so vedno treščile v hram našega jezika. In vendar, kako bedni junaki bodo ponosni nosilci starih kultur, kakor se radi sami imenujejo, na straneh one zgodovine našega sodobnega sveta, ki bo nekoč nesporno pisana s pravično roko. Vse njihovo junastvo bo v tem, da so mali slovenski narod hoteli oropati njegovega jezika v šoli, v pisni in v njegovem domačem imenu. Kako jih bo osramotila globoka povezanost preproste slovenske matere z zemljo in s krvjo pradedov! Njim in njihovi posvetni moči in nasilju navkljub je ohranila slovensko govorico v njenem polnem sijaju. Ohranila jo je tudi tam, kjer je teptala tujčeva nasilna petal naša sveta tla. To je zmaga življenja nad smrtjo, mladosti nad starostjo.

Gesla, po katerih se ravnamo, morajo vedno zrasti iz naših tal, cilji, h katerim stremimo, se morajo vedno najtesneje skladati z našimi narodnimi interesi. Ti morajo biti merilo v našem političnem in javnem delovanju.

Člani mornarske unije izročajo pisma generalu Edwinu Watsonu v Beli hiši. Pisma vsebujejo apel na Roosevelta, naj ponovno kandidira za predsednika Združenih držav.

saj so naši narodni interesi obenem tudi interesi našega delovnega človeka. Rast in razvoj našega jezika, našega največjega zaklada, po katerem smo ali nismo, pa je eden naših prvih velikih narodnih interesov. Tega dejstva se mora danes zavedati sleherni slovenska žena, izkazati se mora vredno potomko svojih prednic, vzgojiti nam mora zaveden mladi rod, stati na braniku našega jezika, poseči z odločno roko v svet, kadar se bo kovala usoda našega rodu in takrat visoko dvigniti zastavo, ki ga bo vodila v svetlejšo in srečnejšo bodočnost. —X.

Belorusi se bore proti Nemcem

London. (ONA).—Tristo beloruskih izgnancev v Franciji, ki jih je general Andrej Vlasov zapeljal v svoje čete, se je uprlo, zakar so sedaj internirani v južnofrancoskem taborišču.

Ta slučaj, ki ga je poročal novodošli Francoz iz Francije, je značilen, kar se tiče spremembe ruskih emigrantov, živčih v Franciji, v odnosu do fašizma. Belorusi so sedaj z vsem srcem za sovjetske in sodelujejo s francoskim podtalnim gibanjem, kakor poroča Francoz.

Čeprav so se jim Nemci priljubili in jim ponujali velkodušno ponudbo, se je večina Rusov temu upirala, in Nemcem se

ni posrečilo, da bi jih pridobili na svojo stran.

General Vlasov je s pičlimi uspehi delal mesece na tem, da bi rekrutiral Belorusce v svoje protisovjetske čete. Le tristo jih je pregovoril, pa še tisti so se mu uprli, ko so, se mu pridružili. (Po zadnjih poročilih se nahaja general Vlasov v koncentracijskem taborišču v Rigi, ker ni mogel pridobiti članov za svoje protisovjetske čete in ker se je izrazil za sovjeta.)

Rusi igrajo sedaj važno vlogo v francoskem podtalnem gibanju, poroča Francoz. Oni imajo sedaj važna mesta in so se udeležili nekaterih drznih podvigov. Eden njihovih največjih uspehov je v tem, da so uspešno ustavili stike s sovjetskimi vojnimi ujetniki, od katerih jih je mnogo prešlo v čete francoskih partizanov. Oni sedaj smatrajo Stalina za velikega voditelja ruskih narodov.

WHERE THE FUEL GOES

A PLANT manufacturing airplanes in New England burns 600,000 gallons of fuel oil a month.

"MATERINSKI TEDEN" V CHICAGU

Ta teden je materinski teden v čikaških cvetličarnah. Navadno smo glasilvi samo na en dan, "Materinski Dan", ki pade na nedeljo 14. maja, toda letos vseh velikih trgovskih svetov izjavljajo, da bodo vsi kraji sveta je sprememba v tem, da bomo cvetličarji ves teden za pripravo in dostavo naročil cvetice in sajerk narodenih od civilistov, sinov in mož v vojni službi. Zveza cvetličarjev naznanja, da se morajo v naprej pripraviti za zadnje ure velikih domačih naročil, ali onih, ki bodo poslana telegrafično od vojakov iz ameriških taborišč.

Ni dvoma, da bo pomanjkanje nekaterih vrst cvetice, še posebno nageljnov, ampak ena stvar je gotova: možki in vojaški oddelki, ki pošljejo pisma in telegrafična naročila, bodo imeli prvenstvo. "Vojaški prvi" bo "reklica" za Materinski teden od 8. do 14. maja. Civilisti, kakor vojaški, se bodo spominjali svojih mater s cveticami in zagotovljeni so vseh vrst cvetice, ki so še kdaj svoj vet.

bile za to svrhu, naj si bo v šopkih ali v "korsah" vrtnice, nageljnov, sladkega graha, visokih zajčkov v krasnih barvah, dvojno-merna zaloga cvetice, ki se jih more dobiti v tej sezoni: pljučniki, margjette, ki rastejo poleg paradiznih nasadkov in zelenjave, vzgojene v varnosti steklenega cvetličnjaka. Orhideje in gardenije, lepe bele, ki jih bodo matere nosile na prsih ko bodo šle v cerkev na materinski dan.

Civilisti bodo naprošeni, da vzmemo dostavo cvetličnih sajerk zgodaj v materinskem tednu. Tudi to je ena vojnih odredb, potrebna za točno dostavljanje naročil. Razprodajali so se že davno medsebojno sporazumeli za znižanje milijke prevoznice, tako da bo posluga skoro tako "kakor običajno".

Popularno sajenje v loncih so grmičevje vrtnice, hydrangeje in zanimiva zbirka pomladanskih sajerk, med njimi blagone in petunije, katere matere lahko pozneje presade v svoj vet.

FOR VALOR

Mother Deserves FLOWERS

Mati ne dobi nikakih medalj . . . in njena potrpečljivost in požrtvovalnost na domači fronti ne dobi nikakega priznanja. Zato ji pokažite hvalečnost za njeno dlo s cveticami na Materinski dan 14. maja.

Mati bo imela prednost do najlepših cvetice ako jih naročite zgodaj v tednu pri vašem sadrznem cvetličarju.

ALLIED FLORISTS' ASSOCIATION OF ILLINOIS

IZRAZITE SE Z CVETLICAMI

MIHAIL ARCIBAŠEV

SANIN

Poslovenil Stane Krašovec

(Nadaljevanje)

"O, bodo!" je zamahal z rokama Šafrov. "Samo da bi Sanina hotela, onadva pa ne bosta ostala za njo. Razen tega Zarudin rad poje povsod, samo da lahko poje. To bo pa privabilo k nam častnike in mi bomo imeli imeniten dobiček..."

"Karsavino povabite," je rekla Ljalja in v žalostnih dvomih gledala brata. "Ni mogoče, da bi pozabil," je mislila, "kako se neki more pogovarjati o tem budalastem koncertu, ko jaz..."

"Saj sem rekel tudi njo!" se je začudil Šafrov.

"Ah, da," se je slabo nasmehnila Ljalja. "No pa Lida Sanina... sicer ste pa že rekli..."

"No, da, no, da," je pokimal z glavo Šafrov. "Pa koga bi še, kaj?"

"Ne vem," je v zadregi rekla Ljalja, "glava me nekaj boli."

Jurij se je hitro ozrl nanjo in se nato bolesto obrnil k knjigam. Zaradi svojega bledega obraza in velikih, potemnelih oči se mu je zdelo sestra nenavadno slaba in žalostna.

"Ah, čemu, čemu sem ji to povedal," si je mislil; "še meni samemu je to tako nejasno in za vsakega je to prokleto, odprto vprašanje, za njeno majhno dušo pa... Čemu sem ji rekel!"

Toliko, da se ni prijel za lase.

"Gospodična," je poklicala sobarica izza vrat: "Anatolij Pavlovič so se pripeljali..."

Jurij se je prestrašen ozrl na Ljaljo, srečal njen uprti, mukepolni pogled in v zadregi rekel Šafrovu:

"Ali ste brali Charlesa Bredlaugh?"

"Bral. Skupaj z Duboko in s Karsavino smo ga brali. Zanimiva stvar."

"Da... kaj sta že prišli?"

"Da..."

"Kdaj?" je s skritim razburjenjem vprašal Jurij.

"Že predvčerajšnjim."

"Res?" je vprašal Jurij prisluskovaje, kaj dela Ljalja. Bilo ga je mučno sram in strah, kakor da bi bil Ljaljo goljufal.

Ljalja je nekaj hipov stala, prestavljala nekaj na mizi in v negotovosti odšla k vratom.

"Kaj sem storil!" je skesano prisluskoval njenim nenavadnim, neenakomernim korakom.

Ljalja je šla v dvorano in čutila, da je v njej vse otrpnilo od napetih in skrbnih dvomov. Bilo ji je tako, kakor da bi bila zašla v temnem gozdu. Po poti je pogledala v zrcalo in videla v njem zatemnel, bolan obraz.

"Pa naj... naj vidi!" si je mislila.

Sredi obednice je stal Rjazancev in pripovedoval Nikolaju Jegoroviču s svojim veselim, aristokratsko samozavestnim glasom.

"Pojav je seveda nenavaden, je pa popolnoma neškodljiv."

Ko je čula njegov glas, se je v njenih prsih nekaj streslo in skrčilo. Ko jo je Rjazancev zagledal, je kot da bi presekala, prekinil svoje besede, stopil k njej in ji ponudil obe roki, kakor da bi jo hotel objeti, a da bi to krenjto videla in razumela samo ona.

Ljalja mu je od spodaj gor pogledala v obraz in ustnice so zadržale. Molče in premagovaje si je osvobodila svojo roko, šla čez dvorano in odprla steklena vrata na balkon. Rjazancev je mirno začuden gledal za njo.

"Moja Ljudmila Nikolajevna se blagovolijo jeziti," je šaljivo resno rekel Nikolaju Jegoroviču.

Nikolaj Jegorovič se je zakrohotal:

"Dobro, tečite se z njo pomiriti!"

(Se nadaljuje.)

Passuk in njena ljubezen

Jack London

2

"Sedaj pa, bratje, poslušajte mene," jih je prekinil Sitka Charley, ki je sedel na zaboj za jedila. "Govorili ste o podkožni maščobi velikih mož in o vztrajni ljubezni žena in to so modre besede. Jaz pa se spominjam marsičesa, kar se je zgodilo takrat, ko je bila dežela še čista in so bili ognji belih mož tako vsak sebi kakor zvezde na nebu. Takrat je bilo, ko sem imel opravka z velikim možem in toličo pod kožo in z neko žensko. Žena je bila majhna, njeno srce pa je bilo večje od bivolevega srca moža in bila je pogumna in vztrajna. In potovala sta dolgo in hudo pot do slane vode in mraz je rezal, sneg je bil globok in lakota huda. In ljubezen žene je bila velika, ničesar drugega ne morem reči."

Obmolnil je in tolkel s sekuro koščke ledu od ogromne plošče poleg sebe. Metal jih je v posodo za izpiranje zlata, ki je stala na peči in v kateri so topili vodo za pijačo. Može so se zgnetli okoli njega in mož s krči je zaman skušal omiliti bolečine svojega otrplega telesa.

"Bratje, moja kri je rdeča — siwaska kri — toda moje srce je kakor vaše. Kri pripisujem napakam svojih očetov, srce pa krepostim svojih prijateljev. Ko sem bil deček, se je vgnezdila velika resnica vame. Razumel sem, da je zemlja naša in naših in da se Siwachi ne bodo mogli obraniti. Zaradi tega sem šel na toplo in sem sedel z vami ob taboriščnih ognjih — glejte, in tako sem postal vaš."

Mnogo sem videl in doživel na potovanjih z različnimi ljudmi čudovite stvari. Zaradi vsega tega merim vaše življenje po vaših dejanjih in obsojam moše po lastnem prevdanku. Zato vem, da ne boste dejali, če spregovorim dobre besede o eni iz ljudstva mojih očetov: Sitka Charley je Siwach in zaradi tega je luč v njegovih očeh nečista in njemu je resnica tuja. Ali ni tako?"

"Vsi v krogu so mu pritrdili. "Ženi je bilo ime Passuk. Dobil sem jo na posten način od njenih lastnih ljudi, ki prebi-

vajo na obali. Njih totem stoji na koncu nekega slanege morskega rokava. Ničesar nisem čutil do žene, pa se tudi nisem zmenil, kakšna je, zakaj nikoli ni dvignila oči in je bila plašna in bojazljiva kakor vse one ženske, ki jih usoda vrže v roke tujcu, ki ga niso nikoli preje videli. Že prej sem dejal: v mojem srcu ni bilo prostorčka za njo. Pripravljal sem se baš na dolgo potovanje in rabil sem nekoga, ki bi mi krmilil pse in mi pomagal veslati na dolgi vožnji po reki. Moja odeva je bila za dva in izvolil sem si Passuko.

Ali vam nisem že pripovedoval, da sem bil v vladni službi? Če še ne, tedaj je dobro, da to veste. Ukrcal sem se s sanmi in psi ter s posušenim mesom na vojno ladjo in s seboj sem vzel Passuko. Vozili smo se proti severu in tu smo se izkrcali — jaz, Passuk in psi. Od vlade sem dobil denar, zemljevide o deželi, ki je še niso videle človeške oči in službena poročila. Ta poročila so bila zapечатena in zelo pametno zavarovana pred dežjem in imel sem nalogo, da jih ponesem brodovju kitolovcev, ki je ležalo zamrzeno ob veliki reki Mackenziji. Nisem še vi-

Nemški vojni ujetniki korakajo na krov zavezniške ladje v Anziju, Italija.

del tako velike reke razen našega Yukona, očeta vseh rek.

Toda vse to nima ničesar skupnega z zadevo, zakaj moja povest se ne tiče ne kitolovcev ne zime, ki sem jo uklenjen v led preživel ob reki. Spomladi, ko so postali dnevi daljši in je preko snega nastala skorja, sva se napotila s Passuko v deželo Yukon. Bila je težka pot. Pa nama je sonce kazalo, kam zastaviva noge. To je bila, kakor sem že omenil, pusta zemlja in potovala sva s pomočjo droga in vesol po reki navzgor, dokler nisva prispela v Forty Mile. Čudovito je, če zagledaš po dolgem času zopet bele obraze, in pristala sva zaradi tega ob bregu. Zima je bila silno huda. Mrak in mraz nas je zajel in zavladovala je lakota. Upravnik naselbine je dal vsakemu možu 40 funtov moke in 20 funtov slanice. Boda ni bilo več. Psi so neprestano tulili, želodeci so bili prazni, obrazi zgrbljeni in močni možje so postali šibki, šibki možje pa so umirali. Razsajal je tudi škorb.

Pa smo se zbrali nekega večera v skladišču in prazne police so še bolj povečale našo praznoto. Sedeli smo v svitu ognja in se tiho pogovarjali. Razmotirali smo položaj in nekdo je dejal, da mora eden izmed nas potovati do morja, da bo zvedel svet o naši bedi. Vsi pogledi so padli name, zakaj vedeli so, da sem izkušen vozač. "Sedemsto milj je do Hains Missiona ob morju," sem dejal, "in vsaka cola poti se mora premeriti s krpilji. Dajte mi vaše najboljše pse in najboljšo hrano, potem grem. In Passuk bo šla z menoj."

Vsi so se strinjali z menoj. Pa se je dvignil dolgi Jeff, Yankejev, s silnimi kostmi in težkimi mišicami. Bil je velik bahač. Rekel je, da je tudi on izkušen vozač, da je že od mladega navažen na krpilje in da so ga zredili z bivoljim mlekom. Hotel je iti z menoj, da je že od mladega navažen na krpilje in da so ga zredili z bivoljim mlekom. Hotel je iti z menoj, da je že od mladega navažen na krpilje in da so ga zredili z bivoljim mlekom. Hotel je iti z menoj, da je že od mladega navažen na krpilje in da so ga zredili z bivoljim mlekom.

Pasjak, dolgi Jeff in jaz.

Saj veste: sami ste teptali sneg in se mučili s sanmi in znani so vam ogromni ledeni jezovi

na rekah, pa ne bom zaradi tega pripovedoval o teh mukah. Samo to naj povem, da smo v nekaterih dneh prepotovali deset milj, v drugih trideset — po največkrat pa samo deset. In s hrano smo morali že koj v začetku varčevati. Imeli smo s seboj najboljše pse pa so bili tako slabi, da smo jih komaj vzdrževali na nogah. Na White Riveru smo zgubili ene sani, tako, da smo imeli sedaj samo dve, cilju pa smo se približali komaj za dvesto milj. Nismo pa ničesar potratili, zakaj pse, ki smo jih izpregli od prvih sani, smo dali za hrano onim, ki so ostali.

Nobenega znaka življenja, niti enega stebrička dima, dokler nismo dospeli v Pelly. Nadejal sem se, da bomo dobili tu hrane in tu sem mislil pustiti dolgega Jeffa, ki ga je pot strašno zdelala. Toda pljuča upravnika so bila načeta, njegove oči so bile bolne in skladišče skoraj prazno. Pokazal nam je tudi prazno shrambo misijonarja in njegov grob. Bil je pokrit z velikim kupom kamenja, da bi ga ne razbrskali psi. Tod je bilo tudi nekaj Indijancev; niti enega starčka ne otroka nisem videl. Le malo jih je dočakalo pomlad.

In tako smo se napotili dalje z lačnimi želodeci in težkimi srci in petsto milj snega in molka je še ležalo med nami in Haines Missionom ob morju. Bilo je v dobi največjega mraku in niti opoldne ni sonce prestopilo južnega obzorja. Ledene mase so mirovale, pot je bila boljša in gonil sem pse od zgodnjega jutra do poznega večera. Dejal sem že, da smo morali do Forte Milleja vedno rabiti le krpilje.

Ti pa so povzročili velike rane na nogah in razpoke in rane se niso hotele zaceliti. Z vsakim dnem so bile te rane hujše in dolgi Jeff je jokal kakor otrok, kadar se je obuval. Dal sem ga pred prve sani, da je teptal sneg, pa si jih je odpel, ker je brez njih lažje hodil. Tako seveda ni bila pot sproti pripravljena za sani. Njegovi mokasini so se udirali globoko v sneg in v te luknje so se zapletali psi. Psi so bili tako sestradani, da so njih kosti štrlele iz kože in ni jim bilo dobro. Zaradi tega sem bil trd v besedah. Objubil mi je, besede pa nikoli ni držal. Pa sem ga udaril s pasjim bičem in potem so imeli psi boljše pot. Bil je otrok, zakaj trpel je hude

bolečine in imel je toličo podkožo.

(Dalje prihodnjič.)

ZASTOPNIKI LISTA PROSVETE

so vsi društveni tajniki in tajnice in člani, ki jih društva izvolijo v to svrhu.

Naši nastavljeni lokalni in potovalni zastopniki za določene okraje so:

Louis Barborich, za Milwaukee, Wis. in okolice.

Anton Jankovich, za Cleveland, Ohio in okolice.

Frank Klun, za Chisholma, Minn., za Chisholm in okolice.

Frank Cvetan, za Tire Hill, Pa., za vso srednje-vzhodno Penno.

Anton Zornik, za Herminie, Pa., za vso zapadno Pennsylvanijo.

John Zornik, za Detroit in okolice.

Poleg vseh teh pa lahko vsak član ali naročnik sam pošlje svojo naročnino direktno listu.

PROSVETA

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vsa

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih...

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

... Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
... Cene zmerno, unijsko delo prve vrste

Pišite po-informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue - Chicago 23, Illinois

TEL. ROCKWELL 4804

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in priteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlane \$6.00 za eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroška, reči, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je naša lastnina in gojlovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado \$6.00	Za Chicago in okolice je \$7.50
1 tednik in 4.80	1 tednik in 6.30
2 tednika in 3.60	2 tednika in 5.10
3 tednike in 2.40	3 tednike in 3.90
4 tednike in 1.20	4 tednike in 2.70
5 tednikov in nič	5 tednikov in 1.50
Za Evropo je \$8.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je naša lastnina.

PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawndale Ave.,
Chicago 23, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1. Ime _____ Čl. društva št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2. _____ Čl. društva št. _____

3. _____ Čl. društva št. _____

4. _____ Čl. društva št. _____

5. _____ Čl. društva št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐

Zavezniške ladje, naložene s strelivom, se bližajo Anziju, italijanski luki.